

עין משפט
גור מצוה

קו:

וְקִיַּמָּא בִּימָה אֶהְדִּי רִישָׁא. פ"י בקונט' דכימה ונב טלה כדאמר בצרכות (דף נח:). ולא דק אלא אמרינן התם דעש ונב טלה אלא שכימה סמוכה לה ואומר הב לי בניי ומה שפ"י בקונטרס דבזיוס ראשון של אדר בסוף שעה עשירית קיימא כימה באמצע הרקיע קשה דפועלים לא אמו מדברא עד זאת הכוכבים כדפ"י דבסוף י' שעות הן עוד היום גדול ואין נראין הכוכבים ומשמע שזא ליתן סימן לאריסין להכיר שעה שיצאו מן השדה וזה דוחק לומר דה"ק כשיחשין לילה אז רואין למפרע שזשעת הליכתן הימה כימה להדי רישייהו וגראה לפרש דלתא אריסי מדברא בתחילת הלילה וקיימא כימה להדי רישייהו היינו בתחילת שצט ואז כלה זמן הזרע והא דאמר בפ' כל הקדבנות (מנחות דף פה. ושם ד"ה חורע) שהיו זורעים קודם הפסקת ע' יום וזהו חמשה יומי בתוך שצט התם שקרקע חשובה היא שזורעין זה ללורך העומר נמשך שם ימי הזרע יותר א"י דבתחילת שצט של חמה הוא דקיימא כימה להדי רישייהו ואין תחילת של שצט של חמה מתחיל כרוב שנים יותר מע' יום לפני הפסקת^(א): **שְׂדֵאָה** ביה אספסתא ועבדא. לא הוה לריין למימר דשדא ביה אספסתא דבאלו הכי מנ"י למימר אילו הוה זרע אספסתא הוה ענדא אלא מעשה הוה הכי:

האי

אמר ליה נהר מלכא סבא לא עביד דמיסכר מכת מדינה היא זיל נבי ליה אמרו ליה רבנן לרבא הא אנן תנן ר' יהודה אומר אם קבלה הימונו במעות בין כך ובין כך אינו מנכה לו מן חכורו אמר להו לית דחש לה לדר' יהודה: **בַּתְנִי'** יהמקבל שדה מחבירו בעשרה כור חטים לשנה ולקתה נותן לו מתוכה היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח מן השוק אלא נותן לו מתוכה: **גַּמ'** ההוא גברא דקביל ארעא לאספסתא בכורי דשערי עבדא אספסתא וחרשה זורעה שערי ולקו הני שערי שלחה ^ארב חביבא מסורא דפרת לקמיה דרבינא כי האי גונא מאי כי לקתה נותן לו מתוכה דמי או לא אמר ליה ימי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא דמרה הכא עבדא ארעא שליחותא דמרה ההוא גברא דקבל פרדס מחבריה בעשר דני חמרא תקיף ההוא חמרא סבר רב כהנא למימור היינו מתני' לקתה נותן לו מתוכה אמר ליה רב אשי ימי דמי התם לא עבדא ארעא שליחותא הכא עבדא ארעא שליחותא ומורדה רב אשי בעינבי דכדום ובשדה שלקתה בעומריה: **בַּתְנִי'** יהמקבל שדה מחבירו זורעה שעורים לא יזרענה חטים זרענה שעורים רשב"ג אומר ^ב[א] תבואה לא יזרענה קטנית קטנית יזרענה תבואה ורשב"ג אומר: **גַּמ'** א"ר חסדא מ"ט דרשב"ג דכתיב ישאריה ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפייהם לשון תרמית מיתיבי ^אמגבת פורים לפורים ואין מדקדקין בדבר ואין העני רשאי ליקח מהן רצועה לסנדלו אא"כ התנה במעמוד אנשי העיר דברי רבי יעקב שאמר משום ר"מ רשב"ג מיקל

פעם ראשונה ושניה. זרעה ואכלה חגב או נשדפה חוזר וזורעה שנית ואם אינו זורעה אינו מנכה לו אפילו היא מכת מדינה: פלוגמא דרבי ורשב"ג גבי נשואה לראשון ומת לשני ומת במסכת יצמות: **מנ"י** אמר ליה **צעל** הקרקע כל יומי זרע זרע ואויל.

כלומר כל זמן הזריעה חוזר וזרעה שמא לא הגיע זמן: **ועד אימס**. הו משך זמן הזריעה: **עד זמן דבי אסא אריסא מדברא**. ונכנס לבית בזמן שהן רגילין ליכנס דהיינו לאחר משע שעות ציוס. קרוב לסוף העשירית קיימא כימה שהוא ונב טלה להדי רישייהו בראש כל אדם דהיינו באמצע הרקיע שנראה לכל אדם כאילו הוא על ראשו וסן הן ימי אדר. לפי שנבלגלג קצועין צו שנים עשר מזלות וזהו סידרן טש"ט סא"צ מע"ק גז"ד ולעולם ששה עולין וששה שוקעין צניסן לעולם בתחילת עלות השחר טלה מתחיל לעלות ומאזויס שוקע וצ' שעות המול שויה לעלות לאחר שתי שעות העולה גמר עלייתו והשוקע גמר שיקועו נמצא הששה עולים בשמים עשרה שעות ציוס וששה בלילה כל ימי יסנן ראש טלה מתחיל לעלות ובאחיר שור ובסיון תאזויס וכן הסדר נמצא באדר מול דגים מתחיל לעלות בצוקר סוף צ' שעות טלה מתחיל לעלות ולסוף ארבע גמר עלייתו ושור עולה לסוף שש גמר שור עלייתו ומתחיל תאזויס לסוף שמונה גמר תאזויס ומתחיל קרטן וממצא ראש טלה באמצע שהרי עצרו שש שעות משהתחיל ובשש שעות ראשו מגיע לאמצע שהרי מתחילת עליית המול עד תחילת שיקועו שנים עשר שעות נמצא שמשעה שמתחיל לעלות עד ו' שעות מגיע לאמצע הרקיע ולסוף שמונה שעות משעלה היו ונב באמצע הרקיע נמצא באדר ונב טלה בסוף שעה עשירית באמצע הרקיע הוא והכי אמרינן במסכת צרכות בפרק הרואה

(דף נח:). שכימה בזנב טלה הוא: **חַיִּי פַשְׁרֵי וכו'**. שש תקופות שהוצטמו לגח וצניו קמפרש: קליז. כנגד זרע זה בתחילת גשמים זה בתחילת החמה. וקיין כנגד חורף וסורף הוא חזקו וחורפו של סמיו וימי זינה לשון (איזב כט) כאשר הייתי צימי חרפי חזקי ועיקרי. קיין הוא חזקו של יצח ועל שמייצטין בלותו פרק תמרים ותאנים לקציעות והן נקראין קיין כדכתיב (שמואל ב טז) הלחם והקיץ לאכול הנערים וגו'. קור הוא סופו של סמיו וכן חוס סופו של שמש.

וכן כל אחד שני חדשים י"ב חדשים לששה עמים: **מסחילס פשרי**. מתחיל למנות שני חדשים בכל עת: **מאן קמיקל**. במשך ימי הזרע למי שזא לאחר זריעותיו: ר"ש. שמנה מן מרחשון ואומר מרחשון וכסליו זרע: **בחרפי**. חטין ושיפון הנזרעין בתחילת החורף: **באפלי**. שעורין וקטניות הנזרעין באדר: **איספסר**. לשון (בראשית ח) ויסכרו מעינות תהום. נסתמה הליכתו שעכצוהו העליונים העליונים הסיצוהו דרך אחרת ואין ירק מנלית אלא בקרקע נרצנא בארץ להא: **מסס מדינא**. לא עליו לצדו עצרה. ולאסוקי אדעתיה נמי לא הוה ליה דלא הו עביר למיסתכר: **בַּתְנִי'** ולקפס. שהיו חטין שדופות וגס כחושות. וזו בחכירות הנזכרה לשנותה ולא בקבלנות דאי בקבלנות פשיטא דכל אחד זוכה ומתחייב בחלקו: **גַּמ'** **ענדא אספסתא**. היא נקצרת לשלשים יום כדאמר בריש ח"ה (ב"ב כח:). וחזר וזרעה שעורים: **ענדא ארעא שליחותא**. ^א[ב] צעליה לא חכרה אלא לאספסתא ואילו זרע לה אספסתא ואויל הוה מנלית והוא פסק עמו ליקח שעורין מן השוק: **פרדיסא**. כרם: **תקיף**. החמין: **ענדא ארעא שליחותא**. הענבים לא לקו אלא משנעשה יין בתציתוי צציתו לקה ואמר צבצא בתרא (דף יז:). חמרא אכתפא דגברא שורר זה קונהו הוא טוב ומולו גורס להחמין: **ענזי דכדום**. ענבים שהתלעו: **צעומריא**. צעודן שטוחות ליצח צימות הקיץ דכל זמןן זה עודן לריכין לקרקע וכך הענבים שהתלעו צין צזיר לדריכה. וכגון דלא איחרו יותר מן המנהג: **בַּתְנִי'** **המקנל שדה לזרעה שעורין**. ובחכירות כך וכך חטין או שעורין או מעות: **לא יזרענה חטין**. שהחטין מכחישות את הקרקע יותר מן השעורין. והא לא מיתוקמא אלא בחכירות דאי בקבלנות הא אמרינן^א מיכחש ארעא ולא ליכחש מרה והרי הוא נהנה בשנינו של זה^או^א: **ורבן שמעון בן גמליאל אומר**. וטעמא מפרש בגמרא: **סבואה** לא יזרענה קטניות. שהקטנית מכחשת הקרקע יותר מן התבואה: **גַּמ'** מיקל

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

^(א) יצמות [כו]. סד: [עירובין יז. תכזות מג: סנהדרין פא: דה"י סד,י]. ^(ב) [ל"ז] זה יעז"ץ,]. ^(ג) גירסת הערוך בערך אבא האחרון אבא אגודא פי' ר"ח אילן של ערבה, (ז) לעיל סא: הגירס' רב חנינא עי' מ"ק כ. כד, (ח) לעיל עח: [ע"ש,] (ו) [לעיל קד:י]. ^(ז) [ע"י מוס' מנחות פה. ד"ה חורב ביאלו יומל,]

❖❖❖

תורה אור השלם

¹ שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפייהם לשון תרמית בי המקרא וירבעו ואין מקרידי: צפניה ג יג

❖❖❖

הגהות הב"ח

^(א) גבי זרעה לה ואויל. י"ב [ויוקא] ששאר בני בגאי זרעו ולמחו דאמרי דזרע זרע שאזיט ראיז לזריעה אבל אם אכל כל בני זרעו נמי לא למחו לית לן למימר שכל בני בגאי זרעו זרע שאזיט ראיז לזריעה:

❖❖❖

הגהות הגר"א

[א] גבי' תני כו'. י"ב רי"ף ורמב"ם השמיעוהו ולא כתבו רק להא דשמואל דרי"ל (ועמ"ש בזהגות על הרא"ש ובח"מ סי' שכ"ב): [ב] בבשנה תבואה לא כו'. י"ב והרי"ף והרמב"ם גרסי בזהיפך: [ג] רש"י ד"ה ענדא ארעא שליחותא בעלי' כו'. י"ב ואפי' זרעה מתחלה שעורין הדין [כן] למ"ש ענדא ארעא כו' ואו דוקא (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' שכ"ג: [ד] שם ד"ה לא זרענה כו' נהנה בשניו של זה. י"ב והרמב"ן כתב להיפך דבקבלנות אסור בכל עיין: